

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

I. ÚS 437/2021-39

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Miloša Maďara a sudcov Jany Baricovej (sudca spravodajca) a Rastislava Kaššáka v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľky [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], [REDAKOVANÉ], zastúpenej advokátkou JUDr. Annou Lacovou, Pražská 4, Košice, proti postupu Okresného súdu Michalovce v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 4/2012 po podaní dovolania proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach č. k. 6 Co 39/2019 z 18. februára 2020 takto

r o z h o d o l :

1. Postupom Okresného súdu Michalovce v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 4/2012 po podaní dovolania proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach č. k. 6 Co 39/2019 z 18. februára 2020 **b o l i p o r u š e n é** základné právo sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Sťažovateľke **p r i z n á v a** finančné zadosťučinenie **250 eur**, ktoré **j e** Okresný súd Michalovce **p o v i n n ý** zaplatiť jej do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
3. Okresný súd Michalovce **j e p o v i n n ý** nahradiť sťažovateľke trovy konania **576,12 eur** a zaplatiť ich jej právnej zástupkyňi do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.
4. Vo zvyšnej časti ústavnej sťažnosti **n e v y h o v u j e**.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľky a skutkový stav

1. Sťažovateľka sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 1. júna 2021 domáha vyslovenia porušenia svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky

(ďalej len „ústava“) a práva na prejednanie záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) postupom Okresného súdu Michalovce (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 4/2012 (ďalej len „napadnuté konanie“) po podaní dovolania proti rozsudku Krajského súdu v Košiciach (ďalej len „krajský súd“) č. k. 6 Co 39/2019 z 18. februára 2020.

2. Z ústavnej sťažnosti vyplýva, že sťažovateľka v procesnom postavení žalobkyne v 1. rade je stranou v spore o zaplatenie sumy 4 537,48 eur s príslušenstvom z titulu užívania pôdy žalovaným bez dohody a náhrady. Uviedla, že 20. apríla 2020 jej bol doručený rozsudok krajského súdu č. k. 6 Co 39/2019 z 18. februára 2020, ktorým súd druhej inštancie potvrdil rozsudok okresného súdu č. k. 20 C 4/2012-523 z 26. septembra 2018. Proti rozsudku krajského súdu č. k. 6 Co 39/2019 z 18. februára 2020 (rozsudok nadobudol právoplatnosť 2. júna 2020, pozn.) podala 17. júna 2020 dovolanie formou elektronického podania, ktorého súčasťou bola plná moc udelená advokátke z 12. júna 2020 ako elektronický dokument spolu s osvedčovacou doložkou zaručenej konverzie listinného dokumentu do elektronickej podoby. Telefonickým dopytom 1. marca 2021 v informačnej kancelárii Najvyššieho súdu Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) zistila, že ňou podané dovolanie dosiaľ nebolo okresným súdom najvyššiemu súdu predložené. Dňa prevzala 2. marca 2021 uznesenie okresného súdu č. k. 20 C 4/2012 z 15. februára 2021, ktorým bola vyzvaná k predloženiu originálu plnomocenstva preukazujúceho oprávnenie advokáta konať v mene dovolateľky v dovolacom konaní alebo predložiť plnomocenstvo v elektronickej podobe v súlade so zákonom č. 305/2013 Z. z. o elektronickej podobe výkonu pôsobnosti orgánov verejnej moci a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o e-Governmente) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o e-Governmente“). Sťažovateľka opätovne predložila súdu prvej inštancie plnomocenstvo ako elektronický dokument 5. marca 2021. Postup súdu prvej inštancie počas celého konania trvajúceho 10 rokov vnímala veľmi negatívne, ako konanie nesúrodé, bez záujmu o spravodlivé rozhodnutie o veci, a preto sa rozhodla predložiť okresnému súdu aj originál plnej moci udelenej advokátke písomným podaním z 19. marca 2021. Následne bola sťažovateľke 17. mája 2021 doručená výzva okresného súdu na zaplatenie súdneho poplatku za dovolanie, ktorý zaplatila obratom 20. mája 2021.

3. Sťažovateľka žiada, aby ústavný súd po prijatí ústavnej sťažnosti na ďalšie konanie rozhodol nálezom, že boli porušené jej základné právo na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a právo na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru, a prikázal okresnému súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 20 C 4/2012 konať bez zbytočných prietáhov. Súčasne sa domáha priznania finančného zadosťučinenia v sume 3 000 eur a náhrady trov konania.

4. Ústavný súd uznesením č. k. I. ÚS 437/2021 z 9. novembra 2021 prijal podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) ústavnú sťažnosť sťažovateľky v celom rozsahu na ďalšie konanie.

5. Ústavný súd v tejto veci upustil od ústneho pojednávania, keďže na základe podaní účastníkov, doložených príloh a obsahu súdneho spisu je zrejmé, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci (§ 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde).

II.

Argumentácia sťažovateľky

6. Sťažovateľka uviedla, že okresný súd po podaní dovolania počas 11 mesiacov vo veci riadne nekonal, keď nevykonal žiadny procesný úkon smerujúci k predloženiu veci najvyššiemu súdu k rozhodnutiu o dovolaní. Zdôraznila, že hoci okresný súd nemá stanovenú lehotu k vykonaniu procesných úkonov pred predložením veci dovolaciemu súdu, v období od 17. júna 2020 (podanie dovolania) do 15. februára 2021 (výzva na predloženie plnej moci) nekonal vôbec. Procesné úkony súdu do 10. mája 2021, keď okresný súd vypracoval výzvy na zaplatenie súdneho poplatku za podané dovolanie, nebolo podľa sťažovateľky potrebné vykonať, keďže plná moc udelená sťažovateľkou advokátke na zastupovanie v dovolacom konaní bola riadne a zákonným spôsobom predložená okresnému súdu spolu s dovolaním.

III.

Vyjadrenie okresného súdu, replika sťažovateľky, duplika okresného súdu

III.1. Vyjadrenie okresného súdu

7. Okresný súd vo vyjadrení k ústavnej sťažnosti č. k. 1SprV 484/21 z 21. júna 2021, o ktoré ho ústavný súd požiadal už vo fáze predbežného prerokovania ústavnej sťažnosti (§ 56 ods. 6 veta za bodkočiarkou zákona o ústavnom súde), uviedol, že sťažovateľkou podané dovolanie vykazovalo vady, pre ktoré okresný súd nemohol vykonávať úkony smerujúce k predloženiu súdneho spisu najvyššiemu súdu.

7.1 Z obsahu súdneho spisu vyplýva, že okresnému súdu bolo 18. júna 2020 doručené dovolanie sťažovateľky proti právoplatnému rozsudku krajského súdu č. k. 6 Co 39/2019 z 18. februára 2020, a to formou elektronického podania, prílohou ktorého bola plná moc udelená advokátke [redacted] na zastupovanie sťažovateľky v dovolacom konaní. Okresný súd 24. septembra 2020 vyzval právnu zástupkyňu sťažovateľky, aby predložila originál udelenej plnej moci alebo predložila plnú moc v elektronickej podobe so zaručenou konverziou, na túto výzvu však právna zástupkyňa sťažovateľky nereagovala. Z uvedeného dôvodu okresný súd uznesením č. k. 20 C 4/2012-697 z 15. februára 2021 vyzval právnu zástupkyňu sťažovateľky na predloženie písomného originálu plnomocenstva preukazujúceho oprávnenie advokáta konať v jej mene v dovolacom konaní [§ 92 Civilného sporového poriadku (ďalej len „CSP“)] alebo plnomocenstva v elektronickej podobe, a to buď na základe § 23 zákona o e-Governmente, v zmysle ktorého sa vyžaduje na dokumente preukazujúcom oprávnenie konať v mene inej osoby autorizáciu splnomocniteľom, keďže iba autorizácia splnomocniteľom preukazuje autenticitu splnomocniteľa ako osoby, ktorá splnomocnenie udelila, alebo § 35 ods. 2 v spojení s § 36 ods. 3 citovaného zákona (ak splnomocniteľ nedisponuje možnosťou autorizácie) vykonaním zaručenej konverzie splnomocnenia opatreného vlastnoručným podpisom splnomocniteľa z listinnej podoby do podoby elektronickej.

7.2 Právna zástupkyňa sťažovateľky doručila okresnému súdu 10. marca 2021 plnú moc na zastupovanie sťažovateľky v dovolacom konaní elektronicke s osvedčovacou doložkou a 22. marca 2021 doručila aj originál plnej moci v listinnej podobe. Po zaplatení súdneho poplatku za podané dovolanie (20. mája 2021) realizoval okresný súd procesné úkony doručenia dovolania sporovým stranám na vyjadrenie.

7.3 Okresný súd pre úplnosť uviedol, že po rozhodnutí krajského súdu o odvolaní strán sporu rozsudkom č. k. 6 Co 39/2019 z 18. februára 2020 a vrátení súdneho spisu súdu prvej inštancie (6. apríla 2020) musel tento rozhodnúť aj o sťažnostiach sporových strán proti uzneseniu okresného súdu z 13. novembra 2018 vo vzťahu k priznanej výške znalečného do konania pribratého znalca (vyjadrenie znalca z 15. októbra 2020, vyjadrenie žalovaného z 21. októbra 2020, vyjadrenie sťažovateľky z 27. októbra 2020). Zároveň poukázal aj na to, že v súvislosti s pandemickou situáciou vyvolanou ochorením COVID-19 bol vyšší súdny úradník daného súdneho oddelenia v priebehu roka 2020 opakovane v ochrannej karanténe (25. jún 2020 – 8. júl 2020, 5. november – 12. november 2020, pozn.).

7.4 Tvrdenie sťažovateľky o tom, že už s podaným dovolaním (18. júna 2020) predložila zákonným spôsobom aj plnomocenstvo udelené advokátke na jej zastupovaní v dovolacom konaní je podľa okresného súdu nepravdivé. V danom prípade síce došlo s podaním dovolania k predloženiu plnej moci, išlo však o plnú moc v elektronickej podobe, ktorá nebola autorizovaná v súlade správnymi predpismi. Na záver okresný súd uviedol, že jeho postup pri odstraňovaní väd sťažovateľkou podaného dovolania (resp. predloženej plnej moci) bol v súlade s praxou najvyššieho súdu, ktorý súdny spis súdu prvej inštancie vráti ako predčasne predložený v prípade, že predložená plná moc vykazuje vady opísané v bode 5.1 odôvodnenia tohto nálezu.

III.2. Replika sťažovateľky

8. Sťažovateľka vo svojej replike z 26. novembra 2021 uviedla, že vyjadrenie okresného súdu má snahu liberalizovať nekonanie súdu prvej inštancie, a považuje za neprijateľné to, že okresný súd uvádza vo svojom vyjadrení nepravdivé tvrdenia zavádzajúce ústavný súd. Okresný súd je povinný po vykonaní úkonov podľa § 436 až § 437 CSP predložiť bezodkladne vec dovolaciemu súdu na rozhodnutie o dovolaní. Dovolanie sťažovateľka podala a doručené bolo okresnému súdu 17. júna 2020, pričom okresný súd neuvádza, kedy bolo dovolanie dovolaciemu súdu predložené. Chronológia úkonov spracovaná okresným súdom je vedome popisne upravená v jeho prospech. Dovolanie podané sťažovateľkou splňalo všetky náležitosti a jeho prílohou bolo plnomocenstvo udelené advokátke spolu s osvedčovacou doložkou zaručenej konverzie listinného dokumentu do elektronickej podoby. Pokiaľ okresný súd tvrdí, že „... dňa 24.09.2020 vyzval vyšší súdny úradník právnu zástupkyňu sťažovateľky na predloženie originálu plnej moci alebo na predloženie plnej moci v elektronickej podobe zaručenou konverziou. Zároveň referoval doručiť sťažnosti strán sporu proti uzneseniam o priznaní znalečného...“, k tomu nepredložil ústavnému súdu žiaden dôkaz a sťažovateľka popiera pravdivosť tohto tvrdenia. Sťažovateľka nepovažuje „referát vyššieho súdneho úradníka“ za kvalifikovaný úkon a pokiaľ vyšší súdny úradník nejakú výzvu na odstránenie väd plnej moci právnej zástupkyňi sťažovateľky formuloval, mal ju aj odoslať a doručiť. V opačnom prípade sa o jeho výzve nemohla dozvedieť a na neodoslanú a nedoručenú výzvu nemohol okresný súd očakávať žiadnu reakciu. Sťažovateľka uvádza, že okresný súd postupoval svojvoľne a neriadil sa žiadnym zákonom aj pri rozhodnutí o priznaní znalečného, poukázala pritom na časové odstupky vykonávaných úkonov (od pribratia znalca do rozhodnutia o znalečnom uplynulo 5 rokov a sťažnosť protistrany bola sťažovateľke doručená až po 2 rokoch).

III.3. Duplika okresného súdu

9. Okresný súd reagoval na repliku sťažovateľky písomným podaním zo 16. decembra 2021, v ktorom zdôraznil, že ústavnému súdu predložil presný prehľad procesných úkonov v časovej chronológii bez toho, aby ich nejakým spôsobom hodnotil. Nepozná dôvod, pre ktorý sťažovateľka tvrdí, že sa súd snaží liberalizovať svoje nekonanie a uchýľuje sa k zavádzaniu ústavného súdu. V pôvodnom vyjadrení nebolo možné uviesť dátum predloženia súdneho spisu najvyššiemu súdu, keďže v danom čase sa tento ešte nachádzal na okresnom súde (vyjadrenie z 21. júna 2021, spis predložený najvyššiemu súdu 23. júna 2021, pozn.). Detailne opísal vady, ktoré vytýkal sťažovateľkou predloženému plnomocenstvu a uviedol, že súdna kancelária na základe referátu vyššieho súdneho úradníka z 24. septembra 2021 vykonávala tieto úkony 8. októbra 2021 (výzva na odstránenie väd plnej moci a sťažnosť znalca, žalobcu a žalovaného na vyjadrenie protistranám). Výzvy pre právnu zástupkyňu sťažovateľky boli podľa pokynov vyhotovené ako samostatné výzvy a boli doručované spolu jednou zásielkou, preto je nepravdepodobné, aby výzva nebola doručená, čoho dôkazom je kópia podacieho hárku z 9. októbra 2020 a napokon právna zástupkyňa sťažovateľky sama potvrdila prevzatie podania datovaného 8. októbra 2020. Tvrdenie sťažovateľky o tom, že okresný súd konal svojvoľne a neriadil sa zákonom aj pri rozhodovaní o priznaní znalečného uznesením z 13. novembra 2018, nie je sťažovateľkou riadne odôvodnené.

10. Sťažovateľka následne doručila ústavnému súdu písomné podanie zo 6. januára 2022, v ktorom opakovane zdôraznila, že v postupe okresného súdu náležite preukázala vznik zbytočných prietáhov. Uviedla, že si je vedomá svojho nerovného postavenia, keď má snahu poukázať na nezákonný postup okresného súdu v jej veci, keďže predloženie spisu dovolaciemu súdu „zamestnalo“ okresný súd na dobu viac ako jeden rok. Ďalej sťažovateľka obsiahlo duplicitne uvádza skutočnosti, ktoré vyplynuli už z jej repliky. Vzhľadom na obsah podania a spôsob formulácie opakovaných tvrdení sťažovateľky ich ústavný súd nepovažoval za potrebné na tomto mieste bližšie rozvádzať.

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

11. Hoci sťažovateľka marginálne namieta aj spôsob vedenia súdneho sporu (trvajúceho 10 rokov) okresným súdom, vzhľadom na časový moment podania ústavnej sťažnosti (po právoplatnom skončení veci) ústavný súd pristúpil k posúdeniu postupu okresného súdu z hľadiska existencie a príčin vzniku zbytočných prietáhov, a teda či jeho postupom došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a tiež jej práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru v napadnutom konaní po podaní dovolania.

12. Ústavný súd si pri výklade základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov garantovaného v čl. 48 ods. 2 ústavy osvojil judikatúru Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vo vzťahu k čl. 6 ods. 1 dohovoru, pokiaľ ide o právo na prejednanie záležitosti v primeranej lehote, preto v obsahu týchto práv nemožno vidieť zásadnú odlišnosť (napr. II. ÚS 55/98, I. ÚS 132/03, IV. ÚS 105/07, IV. ÚS 90/2010).

13. Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia štátneho orgánu. Samotným prerokovaním veci na súde alebo na inom štátnom orgáne sa právna neistota osoby

domáhajúcej sa rozhodnutia neodstráni. K vytvoreniu želateľného stavu, t. j. stavu právnej istoty, dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu (IV. ÚS 221/04, III. ÚS 154/06, II. ÚS 438/2017, II. ÚS 118/2019).

14. Povinnosť súdu a sudcu konať bez prieťahov podľa právnej úpravy účinnej od 1. júla 2016 je *expressis verbis* zakotvená ako základný princíp civilného sporového konania v čl. 17 CSP, podľa ktorého súd postupuje v konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá, predchádza zbytočným prieťahom, koná hospodárne a bez zbytočného a neprimeraného zaťažovania strán sporu a iných osôb.

15. Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným prieťahom, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) a s judikatúrou EŠLP (rozsudok EŠLP vo veci Frydlander v. Francúzsko z 27. 6. 2000, sťažnosť č. 30979/96) zohľadňuje v rámci okolností konkrétneho prípadu tri základné kritériá, ktorými sú (1) právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje, (2) správanie účastníka súdneho konania a (3) postup samotného súdu. V rámci prvého kritéria ústavný súd prihliada aj na predmet sporu (povahu veci) v posudzovanom konaní a jeho význam pre sťažovateľa (rozsudok EŠLP vo veci Záborský a Šmáriková v. Slovensko, m. m. II. ÚS 32/02, III. ÚS 241/2017, IV. ÚS 187/07). Podľa uvedených kritérií preto ústavný súd posudzoval aj ústavnú sťažnosť sťažovateľky.

16. Pokiaľ ide o prvé kritérium, t. j. právnu a faktickú zložitosť veci, ústavný súd konštatuje, že z pohľadu posúdenia prieťahov v danom štádiu napadnutého konania (po vydaní právoplatného meritórneho rozhodnutia, a to rozsudku okresného súdu č. k. 20 C 4/2012-523 z 26. septembra 2018 v spojení s rozsudkom krajského súdu č. k. 6 Co 39/2019 z 18. februára 2020) je toto kritérium úplne bezvýznamné, pretože predmetom posudzovania je vyhodnotenie postupu okresného súdu iba po podaní dovolania (17. júna 2020) proti rozsudku krajského súdu.

17. Ďalším ústavným súdom posudzovaným kritériom je správanie sťažovateľky v napadnutom konaní. V danom prípade ústavný súd pri skúmaní obsahu spisu okresného súdu nezistil také správanie samotnej sťažovateľky ako strany sporu, ktoré by negatívne ovplyvnilo dĺžku napadnutého konania.

18. Napokon sa ústavný súd zaoberal postupom okresného súdu v napadnutom konaní, pri ktorého skúmaní prihliadol na skutočnosť, že v čase podania ústavnej sťažnosti ústavnému súdu bola už vec právoplatne meritórne rozhodnutá, teda právna neistota sťažovateľky bola vo vzťahu k právoplatnému skončeniu konania už odstránená.

19. Ako už bolo konštatované, ústavný súd napadnuté konanie z hľadiska možnosti porušenia označených práv posudzoval iba v časti od podania dovolania proti rozsudku krajského súdu. Z ústavnej sťažnosti a vyjadrenia okresného súdu vyplynula vzájomná rozpornosť tvrdení týkajúca sa splnenia predpísaných náležitostí predloženej plnej moci advokátky na zastupovanie sťažovateľky v dovolacom konaní. Ústavný súd preštudovaním obsahu zapožičaného súdneho spisu zistil pre jeho rozhodnutie tieto relevantné skutočnosti:

19.1 Dovolanie sťažovateľky ako žalobkyne v 1. rade bolo okresnému súdu doručené 17. júna 2020 formou elektronického podania (č. l. 676 súdneho spisu), rovnako tak aj dovolanie žalobcu v 2. rade, ktorého v konaní zastupuje rovnaká právna zástupkyňa. Obe elektronické podania boli

odoslané s pripojením plnej moci na zastupovanie v dovolacom konaní, avšak pri podaní sťažovateľky absentuje výsledok informatívneho overenia podpisov a pečatí v elektronickej správe, pričom u žalobcu v 2. rade je toto overenie založené na č. 1. 687 súdneho spisu. Okresný súd však 8. októbra 2021 formuloval úpravu (č. 1. 688 súdneho spisu) na výzvu právnej zástupkyne k odstráneniu väd plnej moci sťažovateľky ako žalovanej v 1. rade, ale aj proti žalobcovi v 2. rade, u ktorého výsledok informatívneho overenia rezultuje, a preto sa popísaný postup okresného súdu na odstránenie väd proti obom žalobcom rovnakým spôsobom javí ako nelogický. Osvedčovacia doložka o vykonaní zaručenej konverzie elektronického dokumentu (plnej moci sťažovateľky) zo 17. júna 2020 sa nachádza v súdnom spise na č. 1. 712, teda až po jej opätovnom predložení sťažovateľkou 10. marca 2021. Z uvedeného nie je možné hodnoverne zistiť, či zaslané dovolanie a pripojená plná moc obsahovali autorizáciu splnomocniteľa (sťažovateľky) spôsobom predpísaným zákonom o e-Governmente (§ 23, § 35 ods. 2 v spojení s § 36 ods. 3, pozn.) v čase odoslania podania sťažovateľkou, teda 17. júna 2020. Ústavný súd, prihliadnuc analogicky na trestnoprávnu zásadu *in dubio pro reo*, túto okolnosť vyhodnotil v prospech sťažovateľky.

19.2 Vo vzťahu k námietke sťažovateľky, že ju okresný súd nevyzval na odstránenie vady plnej moci podaním z 8. októbra 2021, ústavný súd zo súdneho spisu zistil, že výzva na predloženie plnej moci (napriek úprave vyššieho súdneho úradníka na č. 1. 688 súdneho spisu) nebola sťažovateľke, resp. jej právnej zástupkyňi okresným súdom riadne doručená. V súdnom spise sa potvrdenie o prevzatí písomnosti advokátkou [REDAKOVANÉ] nenachádza, je tu založená len doručka potvrdzujúca prevzatie písomnosti s označením „2x sťažnosť“, čomu zodpovedá doručovanie výzvy na vyjadrenie sa k sťažnosti znalca proti uzneseniu o priznaní znalečného právnej zástupkyňi oboch žalobcov. Z uvedeného možno uzavrieť, že napriek tvrdeniu okresného súdu, ktorý vychádzal z obsahu elektronického súdneho spisu (k tomu pozri bod 5.1 odôvodnenia tohto nálezu), doručovanie výzvy z 8. októbra 2020 na odstránenie väd plnej moci bolo realizované chybné, resp. nebolo realizované vôbec, pričom tento nesústredený postup tiež možno pričítať iba na ťarchu okresného súdu.

19.3 Ďalšie procesné úkony zo strany okresného súdu boli vykonávané plynule a súdny spis sa od 23. júna 2021 nachádza na najvyššom súde (konanie vedené pod sp. zn. 4Cdo 162/2021), ktorý o dovolaní sťažovateľky dosiaľ nerozhodol.

20. V tejto súvislosti ústavný súd poukazuje na to, že nielen nečinnosť, ale aj nesprávna, nesústredená a neefektívna činnosť všeobecného súdu môže zapríčiniť porušenie ústavou zaručeného základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov, a to v prípade, ak jeho činnosť nesmerovala k odstráneniu právnej neistoty týkajúcej sa tých práv, kvôli ktorým sa sťažovateľ na neho obrátil s návrhom, aby o jej veci rozhodol (m. m. III. ÚS 446/2018).

21. Nečinnosť a nesústredenosť v postupe okresného súdu spôsobila, že časový rámeč, v ktorom okresný súd pristúpil k predloženiu veci najvyššiemu súdu na rozhodnutie o dovolaní (1 rok), nie je z ústavného hľadiska akceptovateľný. Možno tak uzavrieť, že v postupe okresného súdu došlo k vzniku zbytočných prieťahov dosahujúcich ústavnoprávnu intenzitu, ktoré boli spôsobené nečinnosťou a nesústredenou činnosťou okresného súdu.

22. Ústavný súd považuje za potrebné zdôrazniť, že pokiaľ ide o vykonanie procesných úkonov súvisiacich s podaným dovolaním, ide o jednoduché a štandardné procesné úkony „administratívnej povahy“, ktoré si nevyžadujú osobitnú časovú alebo odbornú náročnosť. Primeranou a z ústavnoprávneho hľadiska akceptovateľnou dobou, v ktorej súd prvej inštancie realizuje procesné úkony po podaní dovolania podľa § 436 a § 437 CSP (a to aj s prípadným odstránením

vád predloženého dovolania a jeho príloh), by podľa názoru ústavného súdu mala byť doba v rozpätí od jedného mesiaca maximálne do troch mesiacov. V opačnom prípade sa úplne stráca význam slova „bezodkladne“ a absencia rýchlosti postupu súdu v tak jednoduchých úkonoch dokáže výrazne prispieť k predĺženiu celkovej dĺžky konania.

23. Nemožno opomenúť ani tú skutočnosť, že využitie mimoriadneho opravného prostriedku smerujúceho proti právoplatnému meritórnemu rozhodnutiu v konaní začatom v roku 2012 (v konkrétnom prípade neúspech sťažovateľky v spore na oboch inštanciách všeobecných súdov), predstavuje posledný krok k možnému, avšak iba potenciálnemu zvráteniu nepriaznivého výsledku sťažovateľkou vedeného súdneho sporu. Z tohto pohľadu je nutné zohľadniť osobitosť konkrétnej fázy napadnutého konania, teda po právoplatnom meritórnem rozhodnutí veci, a citlivo pristúpiť k posúdeniu miery závažnosti porušenia sťažovateľkou namietaných práv.

24. Zhrnúc uvedené, najmä nesústredený postup okresného súdu, ústavný súd uzatvára, že okresný súd nepostupoval v napadnutom konaní tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná, čo nie je zlučiteľné so základným právom sťažovateľky na prerokovanie veci bez zbytočných prietáhov, resp. právom na prejednanie jej záležitosti v primeranej lehote. Po zohľadnení dĺžky napadnutého konania po podanom dovolaní a komplexnom posúdení všetkých okolností daného prípadu tak ústavný súd dospel k záveru, že postupom okresného súdu v napadnutom konaní boli spôsobené zbytočné prietahy, čím došlo k porušeniu základného práva sťažovateľky podľa čl. 48 ods. 2 ústavy a jej práva podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru (bod 1 výroku tohto nálezu).

25. Nad rámec veci si ústavný súd dovoľuje poznamenať, že z jeho postavenia a nezameniteľnej úlohy ako orgánu ochrany ústavnosti mimo sústavy všeobecných súdov je možné vyvodiť aj prirodzene naplniteľnú požiadavku dôstojnosti konania vedeného pred ním, k čomu má náležite prispieť aj inštitút povinného zastúpenia sťažovateľa kvalifikovaným právnym zástupcom. Aj keď v konkrétnom prípade sťažovateľky ústavný súd upustil od ústneho prejednávania veci (§ 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde), čím sa ťažisko argumentácie sťažovateľky presunulo do jej písomných podaní, nemohol opomenúť absenciu vecne prezentovaných tvrdení a často opakujúci sa výrazný akcent o klamstve, zavádzaní a nepravdivosti skutočností uvádzaných okresným súdom či nerovnom postavení sťažovateľky, ktoré v konečnom dôsledku vybočujú z rámca dôstojnej prezentácie písomného prejavu sťažovateľky.

V.

Primerané finančné zadost'učinenie

26. Hoci ústavný súd vyslovil porušenie sťažovateľkou namietaných základných práv (výrok 1 tohto nálezu), neformuloval okresnému súdu príkaz konať podľa čl. 127 ods. 2 druhej vety ústavy a § 133 ods. 3 písm. a) zákona o ústavnom súde, keďže v čase rozhodovania o ústavnej sťažnosti sa súdny spis nachádzal na najvyššom súde, ktorý rozhoduje o sťažovateľkou podanom dovolaní.

27. Prietahy či nečinnosť súdu v konaní sú ústavným súdom hodnotené ako iný zásah súdu proti základným ústavne zaručeným právam a slobodám. Z tejto fakticity vyplýva, že porušenie práva na primerané súdne konanie nemožno dodatočne napraviť. Možno zabrániť, aby nedošlo k ďalším prietahom (ústavným príkazom konať), ale už raz vzniknutý prietah odstrániť nemožno, možno len poskytnúť za porušenie tohto práva primerané finančné zadost'učinenie podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde.

28. Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie sťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie. Podľa § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde ak ústavný súd ústavnej sťažnosti vyhovie, môže priznať sťažovateľovi primerané finančné zadosťučinenie, ak o to požiadal. Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovriešenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen vyslovenie porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (m. m. IV. ÚS 210/04, I. ÚS 164/2018).

29. Ústavný súd pri rozhodovaní o návrhu sťažovateľky na priznanie primeraného finančného zadosťučinenia vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných EŠLP, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 dohovoru priznáva so zreteľom na okolnosti prípadu. Berúc do úvahy najmä predmet konania vrátane výšky uplatneného nároku, mieru právnej neistoty sťažovateľky využívajúcej mimoriadny opravný prostriedok (s ohľadom na skutočnosť, že vo veci bolo už právoplatne rozhodnuté) a intenzitu zásahu do jej základných práv, majúc na pamäti, že cieľom priznania primeraného finančného zadosťučinenia je zmiernenie ujmy pocitovanej z porušenia základných práv alebo slobôd zaručených ústavou, resp. záväznou medzinárodnou zmluvou, nie získanie iného majetkového prospechu či náhrady za neúspech v spore, ústavný súd považoval priznanie sumy 250 eur za primerané finančné zadosťučinenie podľa čl. 127 ods. 3 ústavy a § 133 ods. 3 písm. e) zákona o ústavnom súde (bod 2 výroku tohto nálezu) a vo zvyšnej časti návrhu sťažovateľky nevyhoviel (bod 4 výroku tohto nálezu).

VI.

Trovy konania

30. Ústavný súd priznal sťažovateľke (§ 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde) nárok na náhradu trov konania v celkovej sume 576,12 eur (bod 3 výroku tohto nálezu).

31. Pri rozhodovaní o náhrade trov konania a výpočte odmeny za právne služby ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov [(ďalej len „vyhláška“); § 11 ods. 3, § 13a ods. 1, § 16 ods. 3 vyhlášky]. Sťažovateľke vznikol nárok na náhradu trov konania za tri úkony právnej služby uskutočnené v roku 2021 (prevzatie a príprava zastúpenia, podanie ústavnej sťažnosti, replika sťažovateľky) á 181,17 eur a režijný paušál 3 x á 10,87 eur.

32. Priznanú náhradu trov konania je okresný súd povinný uhradiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľky označenej v záhlaví tohto nálezu (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP), a to do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 1. februára 2022

Miloš Mad'ar
predseda senátu

